

Overzicht van stemmingen in de Tweede Kamer

afdeling **Inhoudelijke Ondersteuning**

aan De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

datum 4 juli 2019

Betreffende wetsvoorstel:

34985

Wijziging van de Omgevingswet en enkele andere wetten in verband met de overgang van de Wet natuurbescherming naar de Omgevingswet (Aanvullingswet natuur Omgevingswet)

Eindstemming wetsvoorstel

Het wetsvoorstel is op 4 juli 2019 aangenomen door de Tweede Kamer.

Voor: PvdA, DENK, 50PLUS, D66, VVD, SGP, CDA, ChristenUnie, PVV en FvD

Tegen: GroenLinks, PvdD en SP

Aangenomen amendementen

Artikel 1.1, onderdeel AT, onderdeel 1, onder b

13 (Bromet) over het toevoegen van definities van dieren en planten

In de Wet natuurbescherming staan de definities van de begrippen «dieren» of «planten», maar deze begripsbepalingen zijn niet overgenomen in de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. In het kader van beleidsneutraliteit en in het kader van inzichtelijkheid is het wenselijk deze bepalingen alsnog op te nemen zodat duidelijk is dat de beschermingsregimes gelden voor dieren en planten in al hun ontwikkelingsstadia.

Aangenomen. Voor: SP, de PvdA, GroenLinks, de PvdD, DENK, 50PLUS, D66, de SGP, de ChristenUnie en FvD

Amendementen zijn in volgorde van stemming - op artikelnummer - weergegeven: allereerst de aangenomen en/of overgenomen amendementen, vervolgens de verworpen of ingetrokken amendementen en tenslotte eventuele moties. Vervangen amendementen zijn d.m.v. een → aangegeven: bijv. 7 → 8 → **20**. Amendement nr. 7 is vervangen door amendement nr. 8, dat op zijn beurt vervangen is door amendement nr. 20. De vette notatie van het stuknummer geeft aan dat dit het definitieve amendement is. De stemmingslijsten worden gemaakt op basis van de ongecorrigeerde draad van de vergadering.

datum 4 juli 2019

blad 2

Verworpen amendementen

Artikel 1.1

Invoegen onderdeel AU aan artikel 1.1 na onderdeel AT

16 → 23 (De Groot en Dik-Faber) over natuurdoelstellingen in de wet

Een omgevingswaarde "bindt alleen de overheid en heeft geen directe juridische betekenis voor het nemen van beslissingen of het verrichten van activiteiten" en is in feite "een codificatie van de doelstelling" (Nota van Toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving, §2.3.1). Artikel 2.15 van de Omgevingswet waarborgt dat voor een aantal internationaal- en Europeesrechtelijk verplichte doelstellingen door het Rijk bij algemene maatregel van bestuur (het Besluit kwaliteit leefomgeving) omgevingswaarden worden vastgelegd. Het gaat daarbij onder meer om kwaliteitseisen voor water en lucht en veiligheidswaarden voor waterkeringen. Dit amendement beoogt voor internationaal en Europees voorgeschreven doelstellingen voor natuur eenzelfde waarborg in de Omgevingswet op te nemen.

Gekozen is voor het verankeren van de gunstige staat van instandhouding van soorten en habitattypen als omgevingswaarden. Zoals in de toelichting bij de consultatieversie van het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet (§4.2.3, p.9) is aangegeven, is Nederland namelijk verplicht tot "het nemen van maatregelen om de natuurlijke habitats en de wilde dier- en plantensoorten van communautair belang in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen." Daarmee betreft het amendement een beleidsneutrale explicitering van een belangrijke al geldende internationaal- en Europeesrechtelijke verplichting. Het amendement beoogt ook de helderheid en consistentie van de Omgevingswet te vergroten door eenzelfde aanpak te hanteren voor de Europees verplichte doelen op het gebied van water, lucht en natuur.

Aansluiting bij het begrip gunstige staat van instandhouding sluit voorts goed aan bij het vereiste van artikel 2.9 van de Omgevingswet dat "een omgevingswaarde wordt uitgedrukt in meetbare of berekenbare eenheden of anderszins in objectieve termen". Vergelijkbaar met bijvoorbeeld de ecologische kwaliteitseisen die op grond van de kaderrichtlijn water als omgevingswaarden uitgewerkt moeten worden, kan ook de gunstige staat van instandhouding worden uitgewerkt op basis van de definities van gunstige staat van instandhouding van habitats en soorten zoals die in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet natuurbescherming zijn opgenomen en de vier hiervoor in EU beleidsdocumenten genoemde componenten (verspreidingsgebied, omvang populatie, kwaliteit habitats en toekomstperspectief).

Duidelijk is dat een omgevingswaarde voor een gunstige staat van instandhouding eerst uitwerking behoeft, op het niveau van de individuele habitats en soorten, voordat deze werking kan hebben. Deze uitwerking zal plaatsvinden in het Besluit kwaliteit leefomgeving. De uitwerking zal zo spoedig mogelijk moeten plaatsvinden. Gegeven de noodzakelijke wetenschappelijke onderbouwing en de benodigde afstemming op met de Europese Commissie en met andere lidstaten, zal dat niet onmiddellijk op het beoogde tijdstip van inwerkingtreding van de Omgevingswet het geval zijn. Tevens zal moeten worden gekeken naar de wijze waarop invulling kan worden gegeven aan de verplichting van de Omgevingswet om voor omgevingswaarden die nog niet zijn gerealiseerd een programma van maatregelen vast te stellen. Daarom kan gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid die artikel 4.2 van het wetsvoorstel biedt om bij koninklijk besluit te bepalen dat dit onderdeel op een ander tijdstip dan de rest van de Omgevingswet in werking treedt. De ontwerpwijziging van het Besluit kwaliteit leefomgeving zal te zijner tijd bij beide Kamers worden voorgehangen (artikel 23.5 van de Omgevingswet).

Het amendement brengt geen wijzigingen aan in de onder de Wet natuurbescherming bestaande en onder de Omgevingswet gecontinueerde bevoegdhedenverdeling tussen Rijk en provincies. Conform de gemaakte afspraken hebben de provincies de

datum 4 juli 2019

blad 3

verantwoordelijkheid om de hen ter beschikking staande instrumenten te gebruiken om gezamenlijk Europees en internationaal beschermde soorten en rode lijstsoorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen, maar het blijft een resultaatsverplichting van het Rijk. Passend bij het vereiste van artikel 2.10 van de Omgevingswet om de aard van de verplichting te expliciteren, kan dus bij het vastleggen van de gunstige staat van instandhouding als omgevingswaarden worden aangegeven dat het een resultaatsverplichting voor het Rijk betreft. De Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bonn en Bern zijn al in de Omgevingswet gedefinieerd (bijlage bij artikel 1.1, onderdeel B).

Omdat het amendement de begrippen "gunstige staat van instandhouding van een natuurlijke habitat" en "gunstige staat van instandhouding van een soort" in de Omgevingswet introduceert, voorziet dit amendement tevens in een definitie van deze begrippen. Deze zijn overgenomen uit de Wet natuurbescherming, die op hun beurt zijn ontleend aan de Habitatrichtlijn.

Verworpen. Voor: SP, de PvdA, GroenLinks, de PvdD, DENK, 50PLUS, D66 en de ChristenUnie

Diverse artikelen

22 (Madlener en Kops) over het verbieden van windmolens en zonneparken in natuurgebieden

Dit amendement verbiedt het bouwen van windturbines en zonneparken in natuurgebieden. De enige uitzondering hierop wordt gemaakt voor het ter plaatse opwekken van elektriciteit voor eigen gebruik. Hiermee blijft wel mogelijk voor huishoudens in een natuurgebied om zonnepanelen op hun dak te leggen om zo (deels) in hun energiebehoefte te voorzien. Ook menen de indieners dat klein zakelijk gebruik onder eigen gebruik kan vallen. Als voorbeeld noemen de indieners hier een pannenkoekenhuis dat in een natuurgebied is gevestigd en zonnepanelen voor de eigen energievoorziening op het dak heeft. Het eigen gebruik wordt overigens niet beperkt door het invoeden van de overtollige elektriciteit op het net, mits dit deel van de geproduceerde elektriciteit verhoudingsgewijs niet te groot wordt. Hiervoor dienen bij AMvB regels voor worden gesteld. De indieners wijzen er volledigheidshalve op dat dit niets af doet aan de technische eisen die aan zonnepanelen worden gesteld en waaraan sowieso moet worden voldaan.

Verworpen. Voor: PvdD, 50PLUS, de PVV en FvD

Invoegen onderdeel aa in artikel 1.1, onderdeel O, artikel 4.31, tweede lid, na onderdeel a

24 (Bisschop) over verbieden beletten jachtactiviteiten

In de praktijk komt het regelmatig voor dat activisten jachtactiviteiten in het kader van de uitvoering van een faunabeheerplan verstoren, zodat goede uitvoering van het faunabeheerplan op locatie onmogelijk wordt gemaakt. Het instrumentarium op grond van het strafrecht en het bestuursrecht biedt onvoldoende soelaas voor effectief ingrijpen, omdat de activisten zoveel mogelijk binnen deze kaders proberen te blijven.

De indiener stelt voor om een in het verleden geschrapte bepaling, die het beletten van jachtactiviteiten in het kader van schadebestrijding en populatiebeheer verbood, opnieuw in te voeren. De voorgestelde bepaling maakt het mogelijk op te treden tegen personen, die het gebruikmaken van de via het faunabeheerplan rechtmatig afgegeven en democratisch tot stand gekomen toestemming voor jachtactiviteiten trachten te beletten,

datum 4 juli 2019

blad 4

te belemmeren of te verijdelen. Goede uitvoering van een faunabeheerplan is nodig vanwege het belang van schadebestrijding en populatiebeheer.

Verworpen. Voor: SGP, FVD

Artikel 1.1, onderdeel O, artikel 4.31, tweede lid, onder b

17 (Van Kooten-Arissen) over een verbod op de jacht tijdens de broed- of zoogperiode

In dit amendement wordt een verbod op jagen in de broed- of zoogperiode van dieren geregeld. Per diersoort dient daartoe een zogenaamde schoontijd te worden ingesteld. Het vangen of doden van dieren in een kwetsbare periode, met het risico dat jonge dieren die afhankelijk zijn van zorg van hun moeder onverzorgd achterblijven en een hongerdood sterven is ethisch onverantwoord en in strijd met de wettelijke zorgplicht.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, de PvdD, 50PLUS, de SGP en de PVV

Toevoegen onderdeel C in artikel 1.1, onderdeel O, artikel 4.31, tweede lid, na onderdeel b

21 → **48** (Van Gerven en Van Kooten-Arissen) over een verbod op jacht in natuurgebieden

Indieners zijn van mening dat de Nederlandse natuurgebieden, in het bijzonder de Natura2000-gebieden, zo weinig mogelijk verstoord moeten worden door substantiële ingrepen door de mens en stellen hierom voor in deze gebieden een categorisch verbod op iedere vorm van jacht in te stellen.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, de PvdD en de PVV

Toevoegen onderdeel d in artikel 1.1, onderdeel O, artikel 4.32, tweede lid, na onderdeel c

20 → **47** (Van Gerven en Van Kooten-Arissen) over een verbod op drukken en drijven

Indieners constateren dat het bestaande verbod op de drijfjacht op grootwild met deze Aanvullingswet naar lagere regelgeving wordt gedelegeerd en dat ten aanzien van drukjacht geen nieuwe regels worden gesteld. Indieners zijn van mening dat voor deze beide vormen van jacht geen plaats is in Nederland en stellen hierom voor een absoluut verbod op zowel drijf- als drukjacht in te voeren, waarbij dit ook voor kleinwild gaat gelden.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, de PvdD en de PVV

Artikel 1.1, onderdeel O, artikel 4.35, tweede lid

18 (Van Kooten-Arissen) over een verbod op kappen tijdens de broed- of zoogperiode

Dit amendement regelt een verbod op kappen van bomen tijdens de broed- en zoogtijd van dieren. Per diersoort dient daartoe een broed- of zoogseizoen te worden ingesteld. Onder broeden verstaat de indiener tevens dat de nestblijver in het nest blijft. Het verstoren van dieren in een kwetsbare periode, is ethisch onverantwoord en in strijd met de wettelijke zorgplicht.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, de PvdD en de PVV

datum 4 juli 2019

blad 5

Artikel 1.1, onderdeel AG, artikel 16.53c, eerste lid
Artikel 1.1, onderdeel AT, onderdeel 1, subonderdeel b
19 → 46 (Bisschop) over het toevoegen van een definitie

De indiener constateert dat in de Nederlandse praktijk bij de toetsing van projecten en plannen volgens artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn (paragraaf 2.3 van de Wet natuurbescherming) alle Natura 2000 habitats en soorten die in een Natura 2000-gebied (niet verwaarloosbaar) voorkomen tot de natuurlijke kenmerken van een gebied gerekend worden. Dat betekent dat in de praktijk weinig verschil in gewicht gemaakt wordt tussen enerzijds de habitats en soorten in een bepaald gebied die ervoor zorgden dat dit gebied geselecteerd en aangewezen werd als Natura 2000-gebied en anderzijds de Natura 2000 habitats en soorten die ook (niet verwaarloosbaar) in een gebied voorkomen, maar waarbij het relatieve belang veel kleiner is. Dat betekent voor bijvoorbeeld Natura 2000-gebied Oosterschelde dat niet alleen habitattypes die over een oppervlakte van honderden of duizenden hectaren voorkomen (H1160, H1310A, H1330A, H1330B) als natuurlijke kenmerken gerekend worden, maar ook het voorkomen van het habitatype veenmosrietland met een oppervlakte van slechts 0,17 hectare (ha). Dat betekent dat het voor de toetsing van projecten of plannen die zorgen voor extra depositie in dit opzicht niet veel uitmaakt of zij nabij het veenmosrietland in het Oosterschelde gebied (0,17 ha) gelegen zijn of nabij bijvoorbeeld het veenmosrietland in Natura 2000-gebied Nieuwkoopse plassen (192 ha).

De indiener is van mening dat het voorgaande geen recht doet aan de wijze waarop het begrip 'natuurlijke kenmerken' volgens Europese jurisprudentie geïnterpreteerd moet worden. De indiener verwijst hiervoor naar onder meer het Sweetman-arrest (C-258/11) van het Europese Hof van Justitie. In deze zaak lag onder meer de (prejudiciële) vraag voor wanneer sprake is van aantasting van de natuurlijke kenmerken van een gebied. Het arrest wijst erop dat het bij natuurlijke kenmerken van een gebied gaat om de bepalende kenmerken van het betrokken gebied die verband houden met de aanwezigheid van habitats en soorten waarvan het doel van instandhouding ervan ertoe heeft geleid dat dit gebied op de lijst van gebieden van communautair belang is opgenomen (rechtsoverweging 39). Daarmee geeft het arrest aan dat het bij de natuurlijke kenmerken niet gaat om alle Natura 2000 habitats en soorten die in een gebied (niet verwaarloosbaar) aanwezig zijn.

De indiener wil in het verlengde hiervan wijzen op het aanwijzingsbesluit voor het Natura 2000-gebied Oosterschelde. In de toelichting op dit besluit wordt aangegeven dat de habitattypen H1160, H1310A, H1330A en H1330B die in dit gebied over een grote oppervlakte voorkomen en relatief van substantieel belang zijn, de habitattypen zijn waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet. Daarbij is al rekening gehouden met de extra gebieden die voor verschillende habitattypen nodig waren voor een betere landelijke dekking en spreiding. Het habitatype veenmosrietland (H7140B) wordt, gelet op het zeer kleine oppervlak en het lage relatieve belang, niet genoemd. Het doel van instandhouding van dit habitatype in dit gebied was kennelijk niet de reden dat dit gebied op de lijst van gebieden van communautair belang opgenomen is. Het voorkomen van dit habitatype kan derhalve niet tot de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Oosterschelde gerekend worden.

Om de onduidelijkheid die er kennelijk is over de wijze waarop het begrip natuurlijke kenmerken geïnterpreteerd moet worden, stelt de indiener voor om een definiëring ervan op te nemen in het wetsvoorstel. De gekozen begripsbepaling voor 'natuurlijke kenmerken' sluit aan op de wijze waarop in de Europese jurisprudentie het begrip natuurlijke kenmerken uitgelegd wordt. Aan de bepaling met betrekking tot de passende beoordeling is toegevoegd dat het moet gaan om een beoordeling ten einde aantasting van de natuurlijke kenmerken van het gebied te voorkomen, zodat op wetsniveau het begrip

datum 4 juli 2019

blad 6

'natuurlijke kenmerken' verduidelijkt kan worden in lijn met de Europese jurisprudentie. Inhoudelijk is deze bepaling niet gewijzigd.

Verworpen. Voor: SGP, de PVV en FvD

Artikel 1.1, onderdeel AT, onderdeel 1, onder b

14 → 49 (Bromet) over het toevoegen van diverse definities

Verschillende begrippen die in artikel 1.1 van de Wet natuurbescherming zijn gedefinieerd komen niet terug in de Aanvullingswet natuur Omgevingswet of de Omgevingswet zelf. Ook komen deze begrippen niet terug in de consultatieversie van januari 2019 van het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet. Deels gaat het daarbij om begrippen uit de Habitatrictlijn die volgens het Hof van Justitie van de Europese Unie nauwkeurig moeten worden uitgevoerd in de rechtsordes van de lidstaten, zoals de Raad van State al heeft opgemerkt bij de totstandkoming van de Wet natuurbescherming. Deze begrippen moeten dan ook alsnog worden opgenomen in de Omgevingswet via het aanvullingsspoor natuur.

Verworpen. Voor: SP, de PvdA, GroenLinks, de PvdD, DENK, 50PLUS, D66 en de ChristenUnie

Moties

25 (Von Martels/De Groot) over een leidraad over lichthinder

Aangenomen. Voor: SP, de PvdA, GroenLinks, de PvdD, DENK, 50PLUS, D66, de SGP, het CDA, de ChristenUnie, de PVV en FvD

26 (Von Martels c.s.) over een kennis- en leerprogramma voor de uitdagingen in het groenbeheer

Met algemene stemmen aangenomen.

27 (Von Martels c.s.) over het voorkomen van faunaschade

Aangenomen. Voor: GroenLinks, DENK, de VVD, de SGP, het CDA, de ChristenUnie, de PVV en FvD

28 (Moorlag) over een toetsingsladder voor natuurwaarden

Verworpen. Voor: SP, de PvdA, GroenLinks, de PvdD, DENK, 50PLUS en de ChristenUnie

29 (Van Kooten-Arissen) over het wetsvoorstel Aanvullingswet natuur Omgevingswet intrekken

Verworpen (op 2 juli 2019). Voor: SP en de PvdD

30 (Van Kooten-Arissen) over de intrinsieke waarde van wilde dieren in de wet opnemen

Verworpen. Voor: SP, de PvdD en de PVV

31 (Van Kooten-Arissen) over de wildlijst van vrij bejaagbare dieren terugbrengen tot nul soorten

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, de PvdD en de PVV

datum 4 juli 2019

blad 7

32 (Van Kooten-Arissen) over het afschaffen van de landelijke vrijstellingslijst
Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, de PvdD en de PVV

33 (Van Kooten-Arissen) over de vos van de vrijstellingslijst halen
Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, de PvdD en de PVV

34 (Van Kooten-Arissen) over het konijn van de vrijstellingslijst halen
Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, de PvdD en de PVV

35 (Van Kooten-Arissen) over het verbieden van kunstlicht bij vossenjacht
Verworpen. Voor: SP, de PvdA, GroenLinks, de PvdD, 50PLUS en de PVV

36 (Van Kooten-Arissen) over het niet toestaan van jacht in Natura 2000-gebieden
Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, de PvdD en de PVV

37 (Van Kooten-Arissen) over het verbieden van jachtwedstrijden
Verworpen. Voor: SP, de PvdA, GroenLinks, de PvdD, 50PLUS en de PVV

38 (Van Kooten-Arissen) over het loslaten van de nulstandgebieden voor wilde zwijnen
Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, de PvdD en de PVV

39 (Van Kooten-Arissen) over het verbieden van vangkooien bij de jacht
Verworpen. Voor: SP, de PvdA, GroenLinks, de PvdD, 50PLUS en de PVV

40 (Van Kooten-Arissen) over een jachtverbod tijdens de zoogperiode van de wolf
Verworpen. Voor: SP, de PvdD en de PVV

41 (Van Kooten-Arissen) over het verbieden van kaalkap
Aangehouden

42 (Van Kooten-Arissen) over productie- en multifunctioneel bos niet langer meerekenen als beschermd natuurgebied
Aangehouden

43 (Van Kooten-Arissen) over het stellen van regels ten aanzien van bos de uitsluitende bevoegdheid van het Rijk maken
Aangehouden

44 → 50 (Van Gerven) over de instructieregels voor de provinciale NNN-toets aanpassen
Verworpen. Voor: SP, de PvdA, GroenLinks, de PvdD, DENK en 50PLUS

45 (Weverling c.s.) over reductie van door in het wild levende dieren veroorzaakte schade
Verworpen. Voor: DENK, 50PLUS, de VVD, de SGP, het CDA, de ChristenUnie en FvD